Ressenya

Martí, Alicia; Garcia, Pilar (2020). *DidàctICS. Projectes de llengua i literatura per a l'aula de Secundària*. Bromera

Roser Soler Piera
IES Bendinat, Calvià
rosersoler@iesbendinat.org

Rebut: 20 de juny de 2021

Acceptat: 25 de juny de 2021

Les professores Alicia Martí i Pilar Garcia de la Universitat de València ens presenten en aquest volum un conjunt d'iniciatives que han dut a terme en contextos reals estudiants de l'assignatura Complementos per a la Formació Disciplinar de l'Especialitat de Llengua i Literatura Catalana del Màster Universitari en Professor/a d'Educació Secundària. El llibre, que es compon de dues parts, la primera de caire teòric i la segona de caire pràctic, mostra un ventall ben divers de treballs dels alumnes. És especialment interessant el fet que compartisquen experiències que ja han passat pel sedàs de la pràctica real a l'aula i que es poden traslladar a qualsevol nivell i context d'aprenentatge.

La proposta didàctica que s'hi presenta incorpora les TIC en projectes destinats a ensenyar i aprendre llengua i literatura, d'acord amb l'interès de les autores de demostrar l'avantatge que suposen. No només perquè la utilització de les TIC facilita la cooperació entre l'alumnat, sinó també perquè les xarxes socials ajuden a difondre'n les produccions, la qual cosa n'incrementa l'originalitat, la creativitat i les habilitats lingüístiques. Tal com es destaca en el recull, aquest és un camp en constant transformació, que aprofita el creixement del nombre de recursos a l'abast. Com apunten les autores, les necessitats de l'alumnat del màster coincideixen amb les de qualsevol docent actual: d'una banda, conèixer les eines per manejar els documents en xarxa; de l'altra, fer servir els vídeos educatius i els enllaços, elaborar o publicar notícies o, fins i tot, fer-les servir per interactuar, cooperar, gestionar o resoldre conflictes.

De la primera part pot resultar interessant l'actualització i la revisió de conceptes com aprenentatge basat en projectes (ABP) i seqüència didàctica (SD) sota els quals es basteix tot el treball que es presenta en la part següent. Així doncs, és fonamental la revisió teòrica al voltant del treball en projectes i de les aportacions de les TIC a la competència mediàtica i comunicativa. Cal destacar la proposta de l'apartat Avaluació d'oferir una rúbrica model, adaptada i adaptable a cada projecte del llibre. Tant els criteris en què es divideix com els percentatges atorgats poden servir de guia als usuaris i responen a la voluntat d'"implementar un tipus d'avaluació per aprendre on es tinga en compte el procés de treball en les diferents fases, des de la planificació, l'elaboració i la presentació oral i escrita, fins al producte final" (p. 29). D'acord amb aquesta rúbrica, l'apartat de contingut és aquell que pot assolir una major diversitat de formes, segons el producte avaluable, una varietat que s'ha resolt oferint una única graella en què trobarem ítems generals, però també d'específics per a uns projectes determinats, una organització que avança l'objectiu de les autores d'establir les bases perquè els docents puguin dur a la pràctica aquestes idees amb les màximes garanties.

A la segona part, s'ofereixen algunes de les iniciatives dutes a l'aula durant les pràctiques d'aquests estudiants de màster, sota la supervisió de professionals experimentats. La mal·leabilitat amb què s'han conferit els projectes presentats conviden a qui llegeix a imaginar alternatives d'aplicació que enriqueixen unes propostes pensades, no ho oblidem, per futurs companys de professió. Una proposta metodològica que relaciona projectes interdisciplinaris d'acord amb el tractament integral de llengües (TIL) i de llengua i continguts (TILC), en què es defensa un aprenentatge actiu, profund i significatiu. S'hi descriu, doncs, com dur a terme una ruta lingüística, un videoling, un caçaerrades, un joc d'enigmes literaris, una videoressenya i un videoconte o videopoema.

És fonamental que ens fixem en la planificació inicial en què trobem els passos per aplicar a la nostra realitat qualsevol d'aquestes propostes. El ventall és ampli i el punt en comú és doble, d'una banda, l'ús de l'ABP i, de l'altra, l'aprofundiment en les eines TIC. Tant per a les classes de llengua estrangera com a l'aula d'acollida o l'ordinària és un plantejament idoni. Amb la voluntat, per tant, d'exposar les propostes de manera que les puguem dur a terme en qualsevol context d'aprenentatge, les autores les presenten mitjançant una graella inicial que conté les dades més significatives. Potser hauria estat útil, però, incloure en un apèndix una graella general sobre els aspectes que es treballen al llarg de cada proposta per fer el llibre més manejable.

Pel que fa a les sis propostes, ens pareix especialment interessant per a les aules de secundària la ruta lingüística, que pot ajudar a arrelar l'alumnat en el propi territori, així com servir per fer un treball entre iguals adequat als alumnes d'incorporació tardana. Mentre que el *videoling*, basat en la detecció d'errors freqüents, pot deixar paleses i comparar les dificultats en les llengües presents a l'aula. La tercera proposta, el caçaerrades, és interessant en un entorn majoritàriament catalanoparlant, mentre que el joc dels enigmes literaris aborda la necessitat de treballar el plaer lector des del vessant de l'observació i la curiositat. Quant a la possibilitat de convertir-se en *booktubers*, pot ser atractiu ampliar el ventall a obres escrites en les llengües que es parlen al centre, en una estratègia d'inclusió i reconeixement de totes les cultures. La proposta més creativa és potser la darrera, el videoconte o videopoema, en què els alumnes han d'adaptar o elaborar un text literari a partir d'una lectura. Un aspecte que considerem molt valuós d'aquestes propostes, perquè ens connecta amb el món que explica i ens el fem nostre, és la insistència en la reflexió sobre el propi aprenentatge. Per això, tots aquests projectes es podrien dur a terme també lluny del territori lingüístic i amb alumnes de formacions heterogènies, com a la universitat o l'ensenyament d'adults.

Aquest novè volum de la col·lecció *didàctiques* de l'editorial Bromera assoleix amb escreix el seu objectiu de difondre i presentar unes pràctiques aplicables en els diversos contextos en què podem ensenyar llengua i literatura. Trobem a faltar, no obstant això, un mecanisme que facilite l'accés a tots els recursos digitals i al material que s'ofereix com a model. Sens dubte un codi QR o un sistema similar posaria a l'abast tot el seguit de referències que tan generosament ens descobreixen aquestes pàgines. Hem d'agrair la voluntat d'establir un lligam entre docents, de formació i generacions tan diverses, que desembocarà en un contacte intergeneracional enriquidor i engrescador de bona part de la comunitat educativa. En definitiva, la presentació de les experiències de docents en formació obri la porta a noves sinergies que enfortiran el vincle dels estudiants amb la llengua que aprenen.